

Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove
Jordanovac 110, ponedjeljkom 8:15
i četvrtkom u 12:15

Petoknjižje i Povijesne knjige

Niko Bilić, SJ

amdg.ffrz.hr

→ **Nastava: FTI**

→ **Petoknjižje i Povijesne knjige**

Literatura, Audio udžbenik

Vijek hvaljen Bog (Ps 87)

Melodija: donje note

D A h G e A D (A)

Vjek hva - ljen Bog, vjek hva - ljen Bog po svoj zem - lji
Vjek hva - ljen Bog, vjek hva - ljen Bog a - le - lu - ja!

Filozofsko-teološki institut D. I.
Jordanovac 110, ponedjeljkom 8:15
i četvrtkom u 12:15

Kajinov sindrom

**Zaštićeni
prokletnik u Post 4**

Ambivalentan

- Majka o rođenju (Post 4,1)?
- stečen **את יהוה** *'et 'Adonaj* (s Bogom)
- prvorođenac (v2) **בכור** *b^ekôr*
  - “meni pripadaju” (Izl 13,2 usp. Post 4,4)
  - Zanimanje u Post 4,2?
- zadaća iz 2,5: **עבד** *'ābad* – opsluživatelj tla
- prvi prinos Bogu od plodova zemlje (4,3)
  - zemlja prokleta (Post 3,17)
- nakon očeva straha (3,9) osjećaj u 4,5?
- “uskipio” (4,5)
  - ⇔ Božja sloboda: **שעה** *ša 'â* – “paziti” (v4s)
  - Mlađi brat “napredniji” – pastir (Post 4,2)

Božji interes

- Što Bog govori
Kajinu u Post 4,6s?
  - 1. Pita o osjećaju i stavu
  - uskipio, palo lice – usp. v5
    - *לָמָּה* *lāmmā* – “za što”? (6)
    - Usp. Ps 22,2
  - 2. Daje mudrosnu pouku o ljudskoj slobodi (v7)
    - *Grieh* *חַטָּה* *haṭṭa*’ (v7)
  - Prihvaća li Kajin dijalog (v8)?
- Svoje stanje usmjerava na brata (v8)
    - U kakvu odnosu s prijestupom u Post 3?
    - Neposluh ⇔ krvoproliće

Der Brudermord.

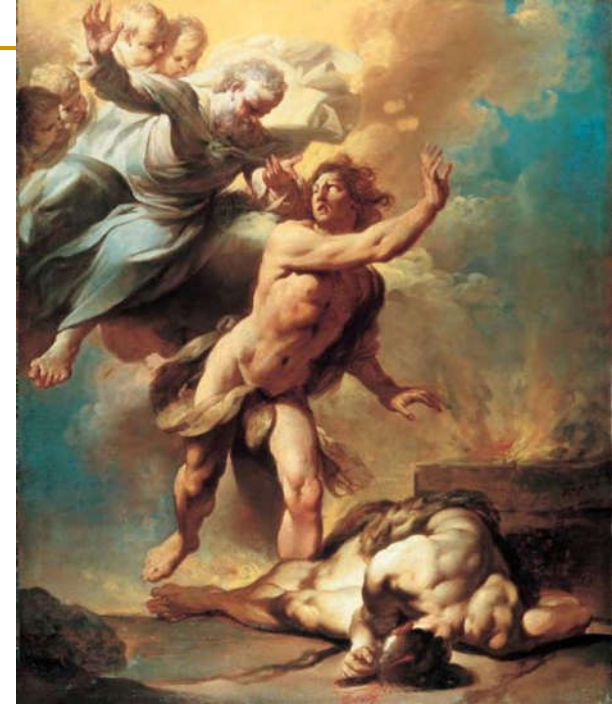
Uit van het boek Job, de die niet van zijn ziele wraakt, omdat hij zijn ziele niet tegen God heeft en hij niet wil dat hij hem ziele.

1796. No. 1. v. 5.

Dijalog

- **Nov Božji pokušaj (Post 4,9):**
  - odgovornost za drugoga (v9)
  - Usp. “Gdje si” u 3,10
  - Reagira li Kajin? (4,9)
  - pitanje o činu v10 (kao 3,13)
- **novo – teško – prokletstvo u 4,11 (usp. 3,14.17)**
- **Zmija, zemlja, čovjek**
- **Osuda u Post 4,12.14 נוד, נוע (*nu^a*, *nôd*)**
  - Vječni skitalica, lutalica (KS), lutati i bježati (Šarić)
- ***nestalnost i lutanje***

Krivnja

- “Hajdemo napolje!”
(LXX Post 4,8)
- Bez dijaloga među braćom
  - Govor Bogu u v13?
- Jadikovka o preteškoj *krivnji*
  - Kakav strah u 4,14?
- Od ubojstva הרג (*hārag* 4,8.14)
- גרש (*gāraš* Post 4,14 usp. Jon 2,5)
  - “Tjeraš me” (KS), “izgoniš me” (Š.)
- Sam odlazi (Post 4,16)

Tintoretto 1518 – 1594, *Kajin i Abel*; Ulje na platnu (149 × 196 cm) — 1550-53

Posljedice

Fernand Cormon (1880), Kajin u zemlji Nod, Paris

- Kamo?
- Zemlja נוד (Post 4,16 usp. 4,12.14) – smjer?
- “istočno od raja” – kao i roditelji 3,24; 4,16
  - Kakva zaštita u 4,15?
- Prima *znak* אות *ô*t (!) – teološka riječ

Umnažanje zla

- ❑ Sedmerostruka kazna –
Božja osveta (Post 4,15)
- Kod Lameka
70 puta veća prijetnja (4,24)
  - ❑ “krvna osveta”
  - ❑ Novozavjetna ocjena u Heb 11,4 i 1 Iv 3,12:
- Abelova žrtva pravedna (Heb 11,4)
- Kajin od Zloga (1 Iv 3,12)

Obasjaj nas (Ps 67)

I. korizma; melodija: donje note

E H7 Cism E A H7 E

O - bas - jaj nas Go - spo - di - ne li - cem svo - jim!

Abraham, vjernik

Post 12–25

Božji poziv Abrahamu

- *Poziv u Post 12,2*
- Prvi Božji govor pojedincu nakon Post 9,17
  - *Što će Abraham biti prema Post 12,2?*
- “...bit ćeš blagoslov”
  - *Za koga (12,3)?*
- “sve obitelji tla zemaljskoga” (12,3)
  - Univerzalno poslanje
  - *Abrahamova dob (12,4)?*
- 75 godina (12,4)
  - Iznad prosjeka u Ps 90,10
  - *Koliko će doživjeti prema 25,7?*
  - 175 – nova punina života

Božji “projekt”

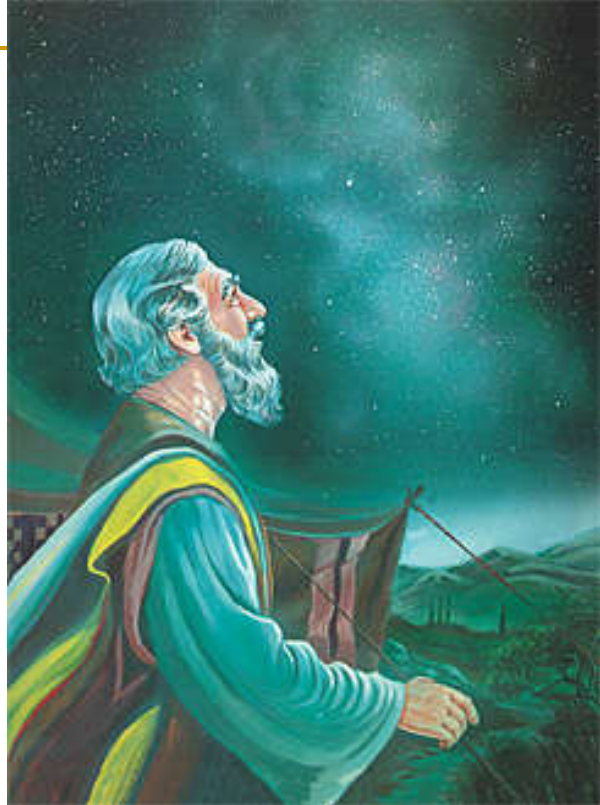
- *Tko je prije umro (Post 11,32)?*
- **Otac Terah (11,32)**
- **Bog će uvećati ime (12,2) ⇔ 11,4**
  - “*Napravimo (עשה ‘ašâ) si ime!” (11,4)*
    - אדם ’adam od אדמâ ’adamâ (5,2);
    - treba *davati* ime (2,19)
  - **Babilonska kula – vrh do *neba* (11,4)**
    - treba *zemlju* podložiti (Post 1,28)
      - kraj: Šinear (11,2), *grad*: Babel (9)
⇔ *Ur Kaldejski* (28.31)
= Babilonski (2 Kr 25,13)
    - *Nesretan plod ohologa uzdizanja u 11,9?*
    - *nerazumijevanje (11,9)*

Abrahamova vjera

- אָמֵן (Post 15,6) [he'emin] pouzdati se, pokloniti povjerenje; “Amen”
  - Prvi: ...*povjerova i uračuna mu se u pravednost* → Rim 4,3; Gal 3,6
- Prva molitva u **15,2s**
  - Dvostruka pritužba:
    - “Što ćeš mi dati?”(2), “Nisi mi dao” (3)
      - *velik narod* (12,2) ⇔ bez djece (11,30)
      - Pronašao riječi
- 3 + 1 Božji odgovor (**15,4s**):
- Ne... (15,4), Pogledaj i broji..., Ovako... (v5)
- “Izvede ga” – neverbalno (אָצַיַן *jaša*’ “izvesti” v5)

Pogled prema gore

- Pogledaj! (נבט hi. *hibbit*)
  - Usmjeren, svjestan pogled
- U njega gledajte i razveselite se (נבט Ps 34,6)
  - Mojsije se bojao u Boga gledati (נבט Izl 3,6)
- Pogledao bi u mjedenu zmiju i ozdravio (נבט Br 21,9)
  - Oči upirem Hramu tvojemu (נבט Jn 2,5)
- Gledat će onoga koga su proboli (נבט Zah 12,10; Iv 19,37) Usp. Gledaju na me (Ps 22,18)
  - ← “*pokazat ću ti zemlju*” (12,1)

Filozofsko-teološki institut D. I.
Jordanovac 110, ponedjeljkom 8:15
i četvrtkom u 12:15

James Tissot, Jakov,
cca. 1896.–1902.

Jakov je Izrael

Post 25-50

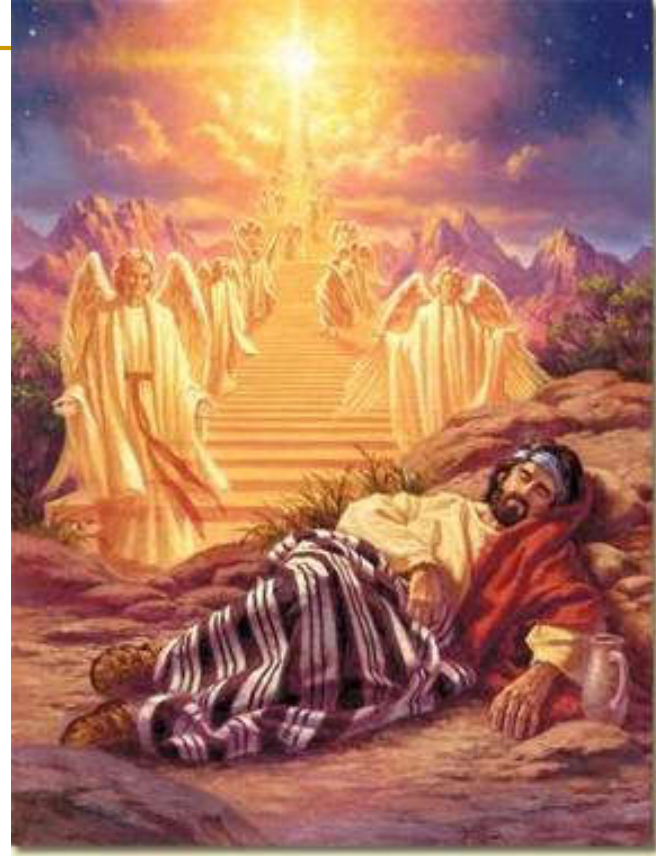
Početak iz snova

**Zavjet praoca Jakova
(Post 28,10-22)**

Noć na putu

- **Dvoznačan odlazak**
  - **Od razorenih odnosa; sunce zašlo (Post 28,11)**
  - **Potruga za zajedništvom**
- **Briga za konak: uzglavlje (11)**
- **San: duša otvorena (12)**
  - **Bez trgovanja i prijevare**
- **Veza s nebom (ne treba kula 11,4)**
  - **Vidi anđele prije Natanaela (Iv 1,51)**
- **Jakov *vidi* (Post 28,13) i čuje Gospodina (12-15)**
  - ⇔ **“*Poslušaj moj glas!*” (Rebeka u 27,8.13.43)**

Dvostruk Jakovljev odgovor

- **Bog vjeran: zemlja, potomstvo, blagoslov (Post 28,13s)**
  - Abrahamu, Izaku – Jakovu
- **Noć: Strah, strašno mjesto (17)**
- **“יהוה je stvarno tu” (16)**
  - ⇔ “יהוה mi je pomogao” (27,20)
- **Dan zavjetovanja:**
  - Kruha, ruha, siguran put (28,20s)
- **“יהוה će biti moj Bog” (3. lice)**
  - Gospodin se ne protivi

Zavjet? (Post 28,20-22)

- *Ako* v20 ⇔ v15
- *Ako* v21 ⇔ v15
- Siguran put v20
⇔ v13
- Hrana v20 ⇔ v13s
- Odijelo v20 ⇔ v14
- *Onda* moj Bog v21
- S tobom, čuvati (15)
- Dovedi natrag (15)
- Dati zemlju (13)
- Potomstvo 3x (13s)
  - Koliko (14)
– usp. 13,16?
- Blagoslov (14)
  - Za koga? Usp. 12,3
- יהוה, Bog Abrahamov, Izakov – vjeran obećanju (13s)

Potruga za iskustvom

- Uvjetovanje, provjera:
- sa mnom, čuvar (Post 28,15.20)
- dovesti natrag (15.21)
  - hrana, odijelo, povratak uz šalom (20s) ⇔ *zemlja, potomstvo, blagoslov* (13s)
- “sve što ćeš mi dati” (22b)
  - Molitva
  - Božja širina
- Jakov daje ime: Bet-El = Dom Božji (19)

Borba za blagoslov (Post 32,25–31)

- *S kim se Jakov bori* – שׂוֹרֵץ 'iš “netko, on” (Post 32,25)
  - odgovor na v10-13,
  - tajno ime (30),
  - osobno svjedočanstvo (31)
- slika pomirenja u **33,10**:
- Kao lice Božje
  - Što Jakov traži (27)?
- Blagoslov, dobiva u v30
  - Što mora reći (28 usp. 27,19)?
- Ime, tko je – *novo* u v29:
- יִשְׂרָאֵל *jiśra'el* “borit će se Bog” (29)
  - “Hvatač pete” postaje “Israel”
  - *Vanjski znak* **32,32** usp. 28,11:
- Sunce *mu* je ogranulo

Jakov otac i djed

- Sin Josip – mrtav? (Post 37,35)
  - Susret pun ganuća (46,29)
  - Kraj knjige: Josipova smrt (Post 50)
- Manaše i Efrajim – unuci u 48,14:
  - Jakov daje prednost mlađemu
  - Zaključak u 49,3-27 (vidi v28):
- Svi sinovi blagoslovljeni

Rembrandt, Jakov blagoslivlja Josipove sinove, 1656

Matthias Scheits, Jakov blagoslivlja sinove, 1672.

